

Imatge de grup al pati de l'escola Llotja.

The Beauty of Chance

CERÀMICA I INTERNACIONALITZACIÓ A L'ESCOLA LLOTJA

TEXT: JORDI GUILLEMÍ BASTÉ. COORDINADOR INTERNACIONAL ESDAPC CAMPUS LLOTJA I JORDI CERVELLÓ SIMÓ. COORDINADOR CFAS CERÀMICA EA LLOTJA • FOTOS: ESCOLA LLOTJA

Aquest article ressenya l'experiència del programa *The Beauty of Chance*, un Erasmus Blended Intensive Programme que ofereix una oportunitat única per a la internacionalització a les escoles superiors d'art d'una manera més equitativa.

Aquesta iniciativa, emmarcada en el 250è aniversari de l'escola i que implica diverses universitats europees, explora l'obra de Joan Miró, Llorens Artigas, i la ceràmica com a eina de vinculació social i expressió artística. A més, el programa aborda les paradoxes inherents al procés d'internacionalització, posant un èmfasi especial en la llengua i la cultura locals, la transdiscipli-

narietat i la sostenibilitat.

Mitjançant conferències, workshops i una experiència pràctica a les instal·lacions de ceràmica, els participants van desenvolupar les seves pròpies propostes artístiques, que van exposar en un *pop-up show*.

L'art popular em commou sempre.

Joan Miró

Joan Miró i Josep Llorens Artigas compartien que un dels aspectes més fascinants de la ceràmica és la transformació que experimenten les peces durant la cocció. És *"la bellesa de l'atzar"* de la terrissa, on els canvis dins el forn creen una obra totalment nova.¹

Miró, pintor i Artigas, ceramista van desenvolupar una cooperació productiva i continuada, creant conjuntament diverses obres artístiques, que abastaven des de petits gerros fins a grans escultures i murals.²

En aquest procés, també hi va participar activament Joan Gardy Artigas, qui es va casar amb Mako Artigas al Japó. Aquest enllaç va afavorir el vincle entre els artistes catalans i el moviment Mingei japonès, amb Hamada Shoji com a principal representant.

El moviment Mingei, comparteix la visió de Miró i Artigas, destacant la dimensió social de la ceràmica. La considera un art que va més enllà de la mera producció ar-

tesanal i que té la capacitat de connectar l'individu amb la comunitat i la natura.

Ambdós, a més, van ser alumnes de l'escola Llotja de Barcelona. Aquest centre és una de les institucions públiques més antigues d'Europa en educació superior en arts i disseny.

L'escola Llotja va ser fundada el 1775 per la Cambra de Comerç, amb l'objectiu de formar dissenyadors d'indianes per a l'exportació. Amb el pas del temps, va anar incorporant diferents disciplines i oficis artístics, des de l'escultura i la ceràmica, fins al disseny de moda, convertint-se en una institució artística integral amb història i visió de futur.

Actualment des de l'escola, i amb motiu del seu 250 aniversari, s'ha fet una aposta per a la internacionalització. Això es materialitza en diversos programes de curta durada que fomenten una internacionalització inclusiva i sostenible, amb l'objectiu de reivindicar la cultura local, la llengua catalana i el respecte per l'entorn davant la globalització creixent. Aquest enfocament es basa en la figura de diversos exalumnes il·lustres de l'escola, com Antoni Gaudí, Pablo Picasso, Lola Anglada, Jaume Plensa, Joan Miró i Josep Llorens Artigas.³

El primer d'aquests programes internacionals és "La bellesa de l'atzar", un *Erasmus Blended Intensive Program* que gira al voltant de la figura de Miró, Artigas i el moviment Mingei.⁴

Participen d'aquest programa el Departament de Ceràmica i Vidre de la Universitat Mimar Sinan d'Istanbul, el Departament d'Escultura de l'Academia de Belles Arts AVU de Praga, el Departament d'Arts Visuals de NABA - Nuova Accademia delle Belle Arti de Milà, i el Departament de Ceràmica de l'Acadèmia d'Art de Letònia.

El projecte té el valor afegit d'haver estat realitzat en estreta col·laboració i visi-

Joan Gardy Artigas al seu taller amb docents de l'EA Llotja.

tant la Fundació J. Llorens Artigas i la Fundació Miró de Barcelona. Agraïm especialment a Isao Artigas el seu paper d'amfitrió.

De la Fundació Artigas, a Gallifa destaca el seu forn Kiln Mashiko, actualment en funcionament, d'entre els diferents forns

de llenya que hi ha. En la visita vam poder veure un forn anagama (consta d'una sola cambra de cocció) i el naborigama (amb més d'una cambra de cocció). En aquests forns van ser cuites les emblemàtiques peces i murals fets per Miró i Artigas.

¹ Aquesta expressió prové de l'article "La bellesa de l'atzar: Artigas, Miró i la ceràmica japonesa", escrit per Ricard Bru i publicat en el catàleg de l'exposició "Hamada & Artigas: els colors del foc". D'aquesta font s'extreu el títol que dona nom a aquest programa d'intercanvi internacional.

² L'any 1942, Joan Miró, va decidir començar a explorar l'argila com a mitjà d'expressió, proposant a Llorens Artigas una primera col·laboració, que es va materialitzar a partir de 1944.

³ El nou enfocament de Llotja cap a la internacionalització va ser exposat durant el "PIE Annual Meeting 2024" a Praga en una conferència titulada "Using local artists in global integration" feta per Jordi Guillemi, coordinador de mobilitat internacional de l'escola.

A més es va anar a l'Associació de ceramistes de Catalunya, per a conèixer el marc contemporani actual.

Igualment es va fer un tomb pel Park Güell per descobrir les influències d'Antoni Gaudí i de la tècnica del trencadís a les escultures de Miró i Artigas.

Dins el projecte també s'ha enfortit l'àmbit teòric amb diferents conferències o workshops:

- "Ceràmiques artístiques i comercials" impartida per la reconeguda dissenyadora i ceramista Núria Pié.

- "Füreyä Koral, vida inspiradora i obres d'art", a càrrec Ayça Uğur, doctora en cerà-

mica per la Mimar Sinan Fine Arts University.⁵

- "Del surrealisme a l'expressionisme abstracte" d'Andris Brinkmanis, crític i curador de la Universitat de NABA, on es van generar un parell de cadàvers exquisits.⁶

- "Baubo em salvi", taller realitzat per l'artista Laia Arqueros.⁷

Amb tots aquests inputs l'alumnat comença a esboçar i crear la seva proposta al taller de ceràmica de l'escola. Cadascú desenvolupa un projecte propi amb total llibertat, emprant diferents pastes: gres, porcellana, fang vermell. Així com les tècniques d'acabats: engalbes, esmalts, òxids... Les excel·lents intal·lacions del taller de ce-

ràmica de l'escola Llotja permeten l'acollida de gran nombre d'alumnat amb un equipament immillorable.

Finalment els alumnes van mostrar i explicar les seves creacions el darrer dia a l'espai expositiu de l'escola, dins un *pop-up show*.

Igual que les constel·lacions de Joan Miró, que evocuen un univers idíl·lic, durant uns dies es va crear a l'escola Llotja una experiència acadèmica única. Aquest projecte és també una petita constel·lació, que desitgem que creixi amb nous estudiants, junt amb totes les escoles, universitats i institucions. ●

L'artista plàstica Laia Arqueros impartint un workshop a l'escola Llotja
Repositori fotogràfic CMI EA LLOTJA.

Yolanda Kaplan.
Stress, 2024
Argila blanca, vermella i negra de xamota.
Fet i brunyit manualment
19,5x19x15 cm. Imatge de Tunç Aras
Yolanda Kaplan és alumna de doctorat a la Mimar Sinan University de Istanbul.

Bibliografia

- BRETON, A. (1959). *Constellations*. Pierre Matisse. New York.
- BRU, R. (2021). *The colors of fire*. MNAC. Barcelona.
- LLORENS GARDY, M (2022). *Facècies d'en Llorens Artigas*. Pagès Editors. Barcelona.
- MADOLA (2005). *La influència de Joan Miró en la ceràmica contemporània espanyola* [Tesis doctoral, Universitat de Barcelona]. Repositori Institucional – Universitat de Barcelona.
- MASSOT, J. (2018). *Joan Miró. El nen que parlava amb els arbres*. Galàxia Gutenberg. Barcelona.

⁴ Els "Blended Intensive Programs" són programes Erasmus+ d'una durada aproximada de dues setmanes, que compten amb un component virtual i un de físic.

⁵ Fureya Koral és una ceramista turca amb elements comuns amb l'obra de Miró i Artigas.

⁶ El "cadàver exquisit" és una tècnica creativa desenvolupada pels surrealistes, basada en la improvisació i l'exploració lúdica. Consisteix en la co-creació d'un dibuix en què cada individu realitza una part sense conèixer les contribucions anteriors, tot passant l'obra a l'altre participant perquè continuï l'elaboració.

Pel que fa a Joan Miró, tot i que mai es va identificar explícitament amb cap moviment artístic, la seva obra ha estat vinculada amb el surrealisme. A més, és considerat una figura essencial en el desenvolupament de l'expressionisme abstracte als Estats Units.

⁷ Laia Arqueros Claramunt és una artista amb un llenguatge plàstic que fuig del discurs patriarcal.